

Makedonya'da İlköğretim Birinci Kademe Sınıflarda Dil ve Matematik Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı Üzerine Ulusal Çalışma

Kısaltılmış Rapor

Şubat 2017

İçerik:

1. Giriş.....	3
1.1 Nüfus ve Örnek Kesim.....	4
1.2 Araçların Yapısı	5
1.3 EGRA ve EGMA Araçlarının Sunum Eğitimi.....	6
1.4 Veri Toplama, İşleme, İnceleme ve Bildirme	6
2 DİL VE MATEMATİK OKURYAZARLIĞI DEĞERLENDİRMESİNİN BAŞLANGIÇ DURUMUN ULUSAL SONUÇLARI.....	7
2.1 Örnek Kesimin Özellikleri	7
2.2 Öğrenciler Makedon, Arnavut ve Türk Dilinde Ne Kadar İyi Okuyorlar?.....	7
2.3 Öğrencilerin Temel Matematik Becerilerinin Durumu Nasıldır?	10
3 EGRA ve EGMA'nın longitudinal sonuçları.....	12
4 EGRA ve EGMA uygulamasından ne öğrendik?	15
5 Geleceğe yönelik önemli öneriler	16
6 Ek 1: Türk Dilinde EGRA Ödevleri.....	20
7 Ek 2: İkinci ve Üçüncü Sınıflar için EGMA Ödevleri	24

Tabela ve Grafik Çizimler Listesi

Tabela 1. Sınıf, Cinsiyet ve Görülen Eğitim Diline Göre Ulusal veya Longitudinal Değerlendirilmeye Katılmış Öğrenci Sayısı	4
Tabela 2. Sınıf ve Ders Gördüğü Dile Göre EGRA Ödevlerde Öğrencilerin Göstermiş Olduğu Ortalama Sonuçlar.....	9
Tabela 3. Sınıflara Göre EGMA Ödevlerinde Öğrencilerin Göstermiş Olduğu Ortalama Sonuç	12
Tabela 4. Sınıflarına Göre Okumada Longitudinal Örnek Kesimde Öğrencilerin Gelişimi....	14
Grafik 1. EGRA Aracı Örnek Kesiminde Sınıf, Eğitim Gördüğü Dil, Okudukları Okulun Konumu ve Cinsiyeti Açısından Öğrenci Oranları.	7
Grafik 2. EGRA Aracında İkinci Sınıf Öğrencileri Tarafından Ödev Çözümlemede Ortalama Oran	8
Grafik 3. EGRA Aracında Üçüncü Sınıf Öğrencileri Tarafından Ödev Çözümlemede Ortalama Oran	8
Grafik 4. EGMA Ödevlerinde Çözümleme Oranı	11
Grafik 5. EGRA Ödevlerinde, Makedon Dilinde Eğitim Gören Öğrencilerin Başarı Oranlarının Sınıflara Göre Kıyaslanması	13
Grafik 6. EGRA Ödevlerinde, Arnavut Dilinde Eğitim Gören Öğrencilerin Başarı Oranlarının Sınıflara Göre Kıyaslanması	13
Grafik 7. EGMA Ödevlerinde Sınıflara Göre Çözümleme Oranı.....	15

„Makedonya'da İlköğretim I. Kademe Sınıflarda Dil ve Matematik Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı Üzerine Ulusal Çalışma, ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı – USAİD vasıtasıyla Amerikan halkı tarafından sağlanmıştır. Bu bulgu ve önerilerin içeriği, USAİD'in „Okuma ile Liderliğe Doğru“ Projesi kapsamında olan ve USAİD ile ABD Hükümeti'nin tutumlarını yansıtmayan "Adım Adım" Eğitim ve Kültür Girişimleri Vakfı – Makedonya sorumluluğundadır.“

1. GİRİŞ

"Adım Adım" Eğitim ve Kültür Girişimleri Vakfı – Makedonya tarafından, Makedonya'daki devlet eğitim kurumları ortaklığında uygulanan USAİD'in „Okuma ile Liderliğe Doğru“ projesi, 2016 yılının Mayıs ayında ilk kez dil okuryazarlığın değerlendirilmesi aracı – EGRA¹ uluslararası çalışması ve matematik okuryazarlığın değerlendirilmesi aracı – EGMA uluslararası çalışmasını uyguladı. Her araç için örnek kesim olarak, Makedon, Arnavut ve Türk dilinde eğitim yapılan ilkokulların ikinci ve üçüncü sınıflarından yaklaşık 8000 öğrenci alınmıştı. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar, öğrencilerin dil ve matematik okuryazarlığı mevcut olan becerilerin eğitim kurumları temsilcilerine iletilerek kullanılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu şekilde Eğitim Bakanlığı ve ilgili eğitim kurumlarıyla iletişime geçilerek, öğrencilerin ortalama neticeleri esas olarak alınarak okuma ve matematik becerileri kapsamında standart uygulanması sağlanacaktır.

USAİD'in „Okuma ile Liderliğe Doğru“ Projesinin amacı, ilköğretim birinci kademe sınıflarda okuyan öğrencilerde dil ve matematik becerilerinin geliştirilmesi, öğretmenlerin pedagojik, özellikle tanıma ve biçimsel değerlendirme becerilerinin güçlendirilmesi ile çocukların entellektüel gelişimi için dil ve matematik okuryazarlığının önemi ile toplumu bilinçlendirmek açısından katkıda bulunmaktır.

Proje kapsamında kurulan ve eğitim kurumları temsilcileri, pedagoji fakülte hocaları ve pratisyenlerinden oluşan çalışma grupları, dil okuryazarlığı değerlendirme aracı (EGRA) ve matematik okuryazarlığı değerlendirme aracı (EGMA) gibi iki uluslararası aracı, çocukların ikinci ve üçüncü sınıf sonunda temel dil ve matematik becerilerini geliştirmeyi başarıp başarmadıklarına ve başarmadıkları durumunda hangi alanlarda ek destek verilmesi gerektiğine dair bilgi edinmemiz için uyarlamıştır.

EGRA ve EGMA araçları 2013 yılında pilot uygulama olarak Makedon ve Arnavut dilinde eğitim görülen 22 ilkokuldan ikinci ve üçüncü sınıfta olan 1762 öğrencinin değerlendirilmesi ile gerçekleştirilmişti. 2014 yılında 42 ilkokulda uygulanan ve 3895 sayıdaki ikinci ve üçüncü sınıf öğrenciler üzerinden, dil ve matematik okuryazarlığı değerlendirilip veri toplanmıştı.

EGRA ve EGMA araçlarının uyarlanma süreci ve bu araçların ikinci ile üçüncü sınıfın sonunda öğrencilerin okuma ve matematik becerilerin değerlendirilmesine ilişkin okullarda uygulanması ile ilgili daha ayrıntılı bilgiyi Makedonca ve İngilizce tercümesi bulunan http://www.stepbystep.org.mk/WEBprostor/RAL_Baseline_report_September_2014.pdf ve 2015 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilen çalışmanın Makedonca, Arnavutça ve İngilizce tercümesi bulunan Raporu'nu http://www.stepbystep.org.mk/WEBprostor/Izveshtaj_od_studijata_za_EGRA_i_EGMA_-_maj_2015.pdf sayfasında bulabilirsiniz.

2016 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilmiş olan EGRA ve EGMA araçlarının uygulanmasına dair amaçlar iki kısımdan oluşmaktadır:

1. Makedon, Arnavut ve Türkçe eğitim görülen 336 ilkokuldan 4000 ikinci sınıf ve 4000 üçüncü sınıf öğrencinin vasıtasıyla okuma ve matematik becerilerine ilişkin bilgi toplama;

2. 2014 yılı Mayıs ayında ilk defa EGRA ve EGMA araçları ile değerlendirilen dördüncü sınıf öğrencilerin, okuma ve matematik alanında gelişimlerine ilişkin bilgi toplama. Bu öğrencilerin longitudinal (uzun vadeli) değerlendirilmesi dört yıl art arda (2014 yılından 2017 yılına kadar) gerçekleştirilmiştir. Bu durum, öğrencilerin ikinci sınıftan beşinci sınıfa kadar elde etmiş oldukları becerileri takip etmemize yardımcı olacaktır.

¹ EGRA aracın İngilizcedeki tanımının kısaltması - Early Grade Reading Assessment, EGMA ise Early Grade Mathematics Assessment tanımının kısaltmasıdır

İkinci ve üçüncü sınıf öğrencilerin ulusal çaptaki sonuçları, dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerin longitudinal sonuçları gibi, ilköğretim birinci kademe sınıflarında okuyan öğrencilerin okuma ve matematik becerilerine ilişkin standart belirlememize yardımcı olacaktır.

1.1 Nüfus ve Örnek Kesim

EGRA ve EGMA araçları ile gerçekleştirilmiş olan birinci ulusal çalışmada nüfus; Makedon, Arnavut ve Türkçe eğitim gören bütün ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda tanımlanmış olan nüfus içinden örnek kesimin belirlenmesi için, ilkönce Makedon, Arnavut ve Türkçe eğitim görülen bütün sınıflar ile öğrenciler hakkında bilgi toplandı. Teslim edilmiş olan verilere göre nüfus, 20704 ikinci sınıf ve 20341 üçüncü sınıf öğrencilerden oluşmaktaydı.

Her okulun veri tabanına, okulun bulunduğu bölgeye ait özel şifre teslim edildi (Üsküp, Kuzeydoğu, Vardar, Doğu, Güneydoğu, Güneybatı, Pelagonya ve Polog). Her öğrenciye de, okulun tek numarası, değerlendirmenin gerçekleştirildiği dil (Makedonca, Arnavutça veya Türkçe), sınıf şifresi (okul sınıf numarası) ve öğrenci şifresi (sınıfta sıra numarası) teslim edilmiştir.

8000 öğrencinin değerlendirilmesi gerektiği (4000 ikinci sınıf ve 4000 üçüncü sınıf) kesim önceden belirlenmişti. Bütün okullar, eğitim görülen dillere göre (Makedonca, Arnavutça ve Türkçe) üç listeye ayrıldı. İki veya üç eğitim dilinde eğitim yapıldığı okullar üzerinde özel olarak çalışıldı. Okulların ayrımında örnek kesim seçiminde, ilkönce Makedon, Arnavut ve Türkçe eğitim görülen okullar göz önüne alındı. Daha sonra okullar ikinci ve üçüncü sınıfta bulunan öğrenci sayısına göre küçük, orta ve büyük olarak ayrıldı ve her gruptaki öğrenci sayısına göre kaçar öğrencinin değerlendirmeye katılması gerektiği hesaplandı.

Okul çerçevesinde öğrenci seçimi, teslim edilmiş olan listelerden tamamen rastgele yapıldı.

Seçilmiş olan toplam öğrenci sayısından (4017 ikinci sınıf ve 4171 üçüncü sınıf öğrencisi), oran hesaplaması 3768 ikinci sınıf öğrencisi ve 3818 üçüncü sınıf öğrencisi üzerine gerçekleştirildi. Değerlendirme dışında kalanlar oranı %6.2 ikinci sınıf, %8.5 üçüncü sınıf öğrenciler oranıydı. Öğrencilerin değerlendirme dışında kalmalarına en büyük sebep, öğrencilerin hastalık sonucu uzun süre okula gelmemeleri ya da öğrencinin ailesinin yurtdışına taşınmasından geliyor.

Ek olarak, proje faaliyetleri kapsamında, çalışmaların daha başlangıçta katılan 42 okulun dördüncü sınıf öğrencilerinden longitudinal veri de toplanmıştır. Bunlar 2014 yılında gerçekleştirilmiş olan dil ve matematik okuryazarlığı başlangıç durumu sonucu elde edilmiş olan örnek kesimine ait öğrencilerdi. Bu öğrenciler ikinci sınıftayken değerlendirmeye katıldı. 2015 yılında üçüncü sınıftayken yeniden değerlendirildiler.

Tabela 1. Sınıf, cinsiyet ve görülen eğitim diline göre ulusal veya longitudinal değerlendirilmeye katılmış öğrenci sayısı

Eğitim dili	Sınıf	İkinci (başlangıç)		Üçüncü (başlangıç)		Dördüncü (longitudinal)	
		E	K	E	K	E	K
	Cinsiyet						
Makedonca		1,258	1,184	1,265	1,183	185	187
Arnavutça		602	571	660	550	61	73
Türkçe		63	90	80	80		
	Toplam	1,923	1,845	2,005	1,813	246	260

TOPLAM	3,768	3,818	506
---------------	--------------	--------------	------------

1.2 Araçların Yapısı

Dil okuryazarlığı değerlendirme aracı (EGRA), Makedon, Arnavut ve Türkçe uyarlanmış olarak hem ikinci hem de üçüncü sınıflar için aynıdır. Aşağıda verilmiş olan unsurlardan oluşmaktadır:

- Ödev 1 – Harfleri tanıma ve onları söyleyebilme (100 harf karışımı)
- Ödev 2 – Bilinen kelimeleri hızlı okuma (50 kelime)
- Ödev 3 ve 5 – Mantıklı (Anlamlı) metni hızlı okuma (100 - 200 kelime arası hikaye)
- Ödev 4 ve 6 – Okunan metni anlama (her metin 10 soru üzerinden test edilir)

EGRA aracının ödevleri Ek 1'de verilmiştir.

EGRA kapsamında verilmiş olan ödevlerin tamamı bir dakika ile sınırlıdır. EGRA ödevlerinin çözülmesinde zaman ölçümü önemli bir unsur oluşturmaktadır. Çünkü bu şekilde öğrenciler otomatik olarak okuma alışkanlığı edinmektedirler. Daha doğrusu bu şekilde hızlı okuma becerilerini, daha hızlı bir şekilde daha uzun metinleri okuyarak, metnin içeriğine odaklanmaları becerilerini geliştirmektedir. „Otomatik okuma“ aslında kelimeleri hızlı bir şekilde tanıma demektir. Bu şekilde okuyucu çok fazla zihinsel çaba harcamadan veya bunun farkında olmadan harfleri zihninde birleştirip sese dönüştürerek kelime oluşturabilmektedir. Bu aşamada okuyucu harfleri hızlı bir şekilde deşifre ederek, okuduğu metni anlamaya konsantre olmaktadır.

Matematik okuryazarlığı değerlendirme aracı (EGMA) aşağıda verilmiş olan unsurlardan oluşmaktadır:

- Ödev 1 – Sayıları kıyaslama
- Ödev 2 – Diziyi sürdür (dizide eksik olan sayıyı bulma)
- Ödev 3 – Toplama
- Ödev 4 – Çıkarma
- Ödev 5 – Metinli ödevler
- Ödev 6 – Geometrik şekilleri tanıma
- Ödev 7 – Geometrik şekiller ile diziyi sürdürme (dizide eksik olan şekli bulma)

EGMA aracının ödevleri Ek 2'de verilmiştir.

Toplama, çıkarma ve metinli ödevlerin çözümü için öğrencilerin elinde, hesap yapabilmeleri için öğretici malzemeler, kalem ve kağıt bulunmaktaydı. Bunun yanısıra kendi parmaklarını kullanmalarına da izin verilmişti. Gözlemci bu şekilde her ödevde öğrencinin kullanmış olduğu stratejiyi tespit etmiştir (Örnek olarak: parmaklar yardımıyla sayım, öğretici malzemelerin kullanımı, yazma ya da kendi kafasında hesaplama).

EGRA ve EGMA araçlarında, öğrencilerin kendilerinden beklenenin ne olduğunu daha kolay kavrayabilmeleri açısından, her ödev için birkaç örnek verilmişti. Değerlendirici de bu şekilde ödevi doğru çözüp çözmediklerine dair bilgi verecektir.

Ödevlerin çözümü için ihtiyaç duyulan zamanı kısıtlamak ve öğrencilerin ödev çözümünde, uzun sürebilecek başarısız ödev çözmeleri durumunda daha az stres yaşamaları için, EGMA ödevlerinin çözümü iki dakika süre ile sınırlandırılmıştır. Ek olarak, ödev çözümü süresince çocuklarda yorgunluk ve korkunun kaçınılması ve daha kısa sürede onların becerilerinin geliştirilmesi açısından yapılması gerekenleri çözmek açısından, testi kesme gibi genel bir kural getirildi. Bu kural bütün ödevlerde uygulanmaktadır. Kural şöyle, eğer ki öğrenci bir ödevin dört ögesini art arda hatalı söylerse, değerlendirici öğrenciyi durdurmak ve bir sonraki ödevine geçmek zorundadır. Fakat her durumda, çocuğa ödevi sonuna kadar çözme imkânı tanınmalıdır.

EGRA aracı değerlendirilmesine başlanmadan önce, değerlendirici öğrencilerin ders gördüğü okul ile ilgili bilgilerin kaydını yapar. Bunun dışında öğrencilerin dil ve matematik okuryazarlığı ile ilgili alışkanlıklarına yönelik bilgi edinmek için birkaç genel soru da soruldu:

- Öğrencinin ders gördüğü okul türü (merkez ya da bölge okulu);
- Sınıf türü (Karma/Birleştirilmiş ya da normal sınıf);
- Öğrencinin sınıfı (ikinci ya da üçüncü);
- Cinsiyet (erkek, kız);
- Eğitim görülen dil (Makedonca, Arnavutca, Türkçe);
- Babanın / velinin eğitim seviyesi (ilkokul ya da daha az, lise, yüksek ya da daha fazla);
- Yaşı;
- Evde konuşulan dil (Makedonca, Arnavutça, Türkçe, Romanca, Sırpça ya da başka bir dil). Bu durumda çocukların birkaç dilin konuşulduğu ortamda yaşıyor olabileceklerinden, cevap olarak iki veya daha fazlası da kabul edilebilir;
- Yuvaya gidip gitmedikleri;
- Evde kitaplara erişim haklarının olup olmaması;
- Okula başlamadan önce kitap okuyup okumamaları;
- Kütüphane kitaplarından faydalanıp faydalanmamaları;
- Tek başlarına mı yoksa aile bireylerinden birinin yardımıyla mı kitap okumayı sevdikleri (anne, baba, her iki ebeveyn, kardeşler veya kızkardeşler, nine veya dede, ya da başka biri).

Aracın bu kısmı, öğrenci ile diyalog kurup, iletişime geçmek için kullanılmaktadır. Bu şekilde başlamak, sözlü değerlendirmenin en önemli noktalarından birini oluşturmaktadır.

1.3 EGRA ve EGMA Araçlarının Sunum Eğitimi

Değerlendiriciler, EGRA ve EGMA araçlarının sunumu için sorumluluk taşımakta ve elde edilen sonuçların kalitesine önemli etki oluşturmaktadırlar. Bundan dolayı uygun bir şekilde eğitilmişlerdir. Çünkü verilerin toplanması, tablet bilgisayarlar vasıtasıyla, elektronik yolla yapılmıştı. Onun için eğitimin bir bölümü tablet bilgisayarların kullanımı açısından pratik uygulama eğitiminden oluşmaktaydı. Eğitimde profesyonel hizmet birimleri (pedagog ya da psikolog) veya ders öğretmenleri yer aldı. Değerlendiriciler, değerlendirme aracını sunacakları dilde; Makedonca, Arnavutça ya da Türkçe eğitim gördüler. Makedonya çapında eğitim gören toplam değerlendirici sayısı 750 idi.

1.4 Veri Toplama, İşleme, İnceleme ve Bildirme

Ülkedeki bütün ilkokulların katılımı ve değerlendiricilerin yüksek sayıda olması gerçeğini göz önünde bulunduracak olursak, değerlendirme süresince okullarda birçok faaliyetin kapsamında gerçekleştirilen EGRA ve EGMA araçları değerlendirme süresi 09 – 31 Mayıs 2016 yılı tarihleri arasında düzenlendi.

Araçlar toplam 336 ilkokulda gerçekleştirildi. Eğitim dillerine göre ayrı ayrı belirtecek olursak, 265 Makedon, 134 Arnavut ve 39 Türk eğitim dilinde eğitim görülen ilkokulda gerçekleştirilmişti.

Yukarıda da belirtildiği üzere, bütün bu sürecin gerçekleşmesinde kaliteli, geçerli ve güvenilir bilgilerin sağlanması önemlidir. Bundan dolayı aralarında Devlet Sınav Merkezi müsteşarları, pedagoji fakülte hocaları, araçların geliştirilmesinde katkıda bulunan çalışma gruplarındaki pratisyenler ve „Adım Adım“ vakfının eğitimcilerinden oluşan 71 denetleyici hazır halde görevde bulundu.

Elde edilmiş olan veriler, Devlet Sınav Merkezi, Devlet Mezuniyet Sınavı ve Bilişim Teknolojileri Bölümü Yöneticisi Beti Lameva tarafından incelendi.

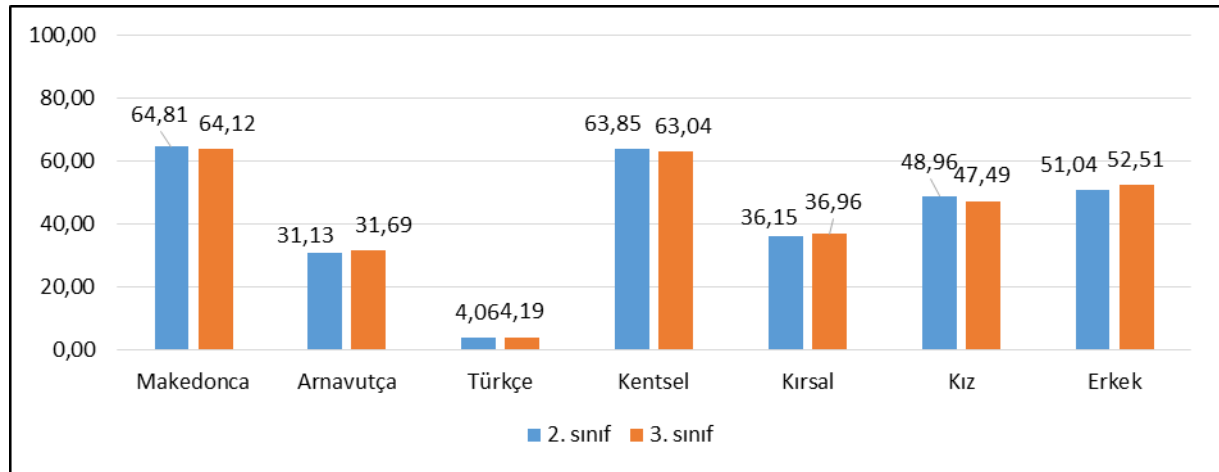
EGRA ve EGMA sonuçlarının incelenmesi ve raporunda, öğrencilerin okuma ve matematik becerileri, cinsiyet, gördükleri eğitim dili, okudukları okulun konumu ve ebeveynlerin görmüş oldukları eğitim seviyelerine göre belirtilmiştir.

.2 DİL VE MATEMATİK OKURYAZARLIĞI DEĞERLENDİRMESİNİN BAŞLANGIÇ DURUMUN ULUSAL SONUÇLARI

Bu bölümde, Makedonya'daki 336 ilkokulda gerçekleştirilen EGRA ve EGMA araçları ulusal çalışmaları çapındaki bütün ödevlerin sonuçlarının istatistik özeti verilmiştir.

2.1 Örnek Kesimin Özellikleri

Örnek kesimde bulunan öğrencilerin %65'i Makedonca, %31'i Arnavutça ve %4'ü Türkçe eğitim görmüştür. Öğrencilerin büyük bir kısmı (%64) şehir bölgesi, %36'sı da köy bölgelerinden katılmıştır. Oranlara göre örnek kesimin %52'si erkek ve % 48'i kız öğrenciydi.

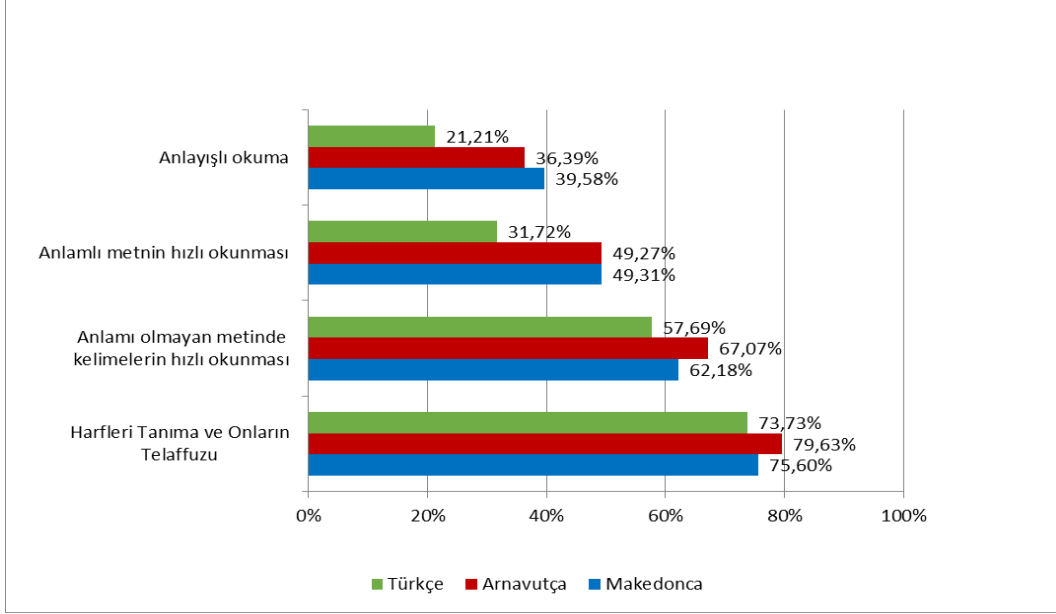

Grafik 1. EGRA aracı örnek kesiminde sınıf, eğitim gördüğü dil, okudukları okulun konumu ve cinsiyeti açısından öğrenci oranları.

2.2 Öğrenciler Makedon, Arnavut ve Türk Dilinde Ne Kadar İyi Okuyorlar?

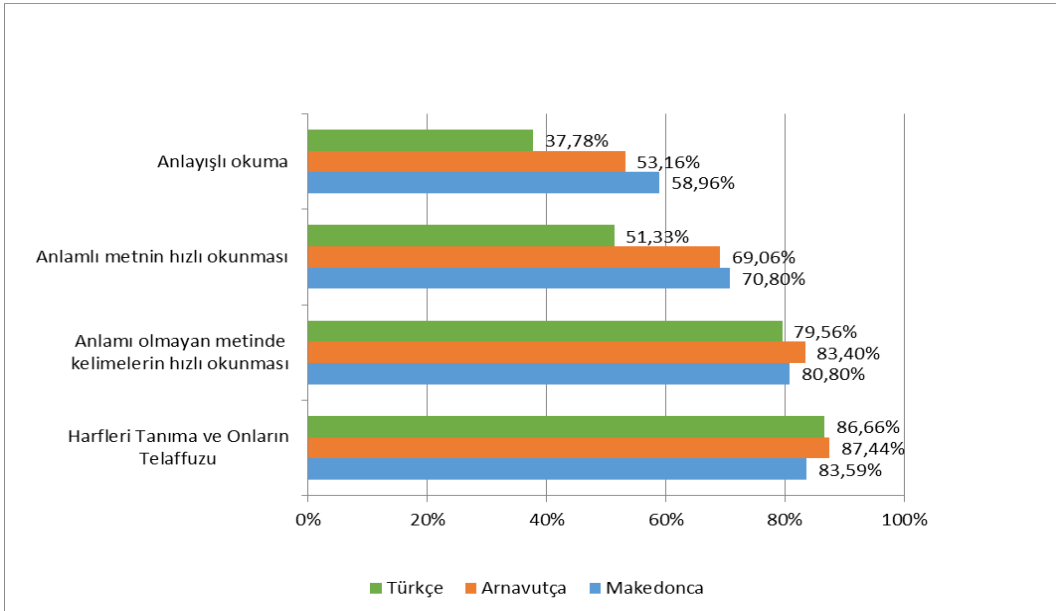
EGRA aracının çözümlene oranı, test sonucunda elde edilmiş olan ortalama sonuç oranının, en yüksek sonuç oranı ile bölünmesi ve elde edilen bu P – değerin 100 ile çarpımı sonucu elde edilmektedir.

Her üç dilde eğitim gören ikinci sınıf öğrencilerin EGRA sonuçlarının kıyaslanmasında, harfleri tanıma ve harfleri söyleyebilme ödevinde en yüksek sonuç elde edilmiştir (ortalama çözüm oranı; %75.6 Makedonca, %79.6 Arnavutça ve %73.7 Türkçe). En düşük sonuç oranları ise okunan metni anlama ödevinde görülmüştür (%39.6 Makedonca, %36.4 Arnavutça ve %21.2 Türkçe eğitim dilinde).

Grafik 2. EGRA aracında ikinci sınıf öğrencileri tarafından ödev çözümlemede ortalama oran

Üçüncü sınıfta, beklendiği üzere, her eğitim dilinde öğrenciler daha iyi sonuç göstermektedirler. Fakat tekrar en iyi sonuçlar harfleri tanıma ve onları söyleyebilme ödevinde görülmektedir (ortalama çözümleme oranı %83.6 Makedonca, %87.4 Arnavutça ve %86.7 Türkçe eğitim dilinde). Bunun ardında bilinen kelimeleri okuma ve akıcı okuma ödevlerinin sonuçları bulunmaktadır. En zayıf sonuç ise okunan metni anlama ödevinde bulunmaktadır (%59 Makedonca, %53 Arnavutça ve %38 Türkçe eğitim dilinde).

Grafik 3. EGRA aracında üçüncü sınıf öğrencileri tarafından ödev çözümlemede ortalama oran

EGRA aracındaki ödevlere dayanarak sonuçlara bakacak olursak (Tabela 2'ye bak), her üç eğitim dilinde ve her iki sınıfta da harfleri tanıma ödevinde öğrenci becerilerin yüksek

seviyede olduğu görülecektir. Doğru okunan harf sayısı ikinci sınıfta Türkçe eğitim dilinde 77 harften, üçüncü sınıfta Arnavutça eğitim dilinde de 96 harf arası değişkenlik göstermektedir.

Bilinen kelimeleri okuma ödevinde, ikinci sınıf öğrencileri, bir dakikada 31 ile 37 kelimeyi doğru olarak okumaktadır. Üçüncü sınıfta ise bir dakikada 51 ile 55 arası doğru okunmuş kelime sonucu alınmıştır.

Akıcı okuma ödevinde, öğrencilerin göstermiş olduğu başarı eğitim gördükleri dile göre farklılık göstermektedir. İkinci sınıf öğrencileri bir dakikada 27 kelimeyi Türk dilinde doğru okumaktadır. Makedonca 44 ve Arnavutça da doğru okunan kelime sayısı 47'dir. Üçüncü sınıfta, Türkçe eğitim gören öğrenciler bir dakikada 47 kelimeyi, Makedonca eğitim gören öğrenciler 68 ve Arnavutça eğitim gören öğrenciler 70 kelimeyi doğru olarak okumaktadır. Sonuçların bu durumu üzücü haldedir, çünkü öğrencilerin okudukları metnin %80'ni anlamaları beklenirken (okunan metni anlama açısından bu durum uluslararası çaplarda kabul edilmiş bir standarttır), akıcı bir şekilde okuma ödevleri bir dakikada 50 ile 80 doğru kelime arasında olmalıdır². Okumada akıcılığın bu seviyede olması sonucunda öğrencilerin yeterince hızlı okudukları ve bu metnin anlamını anlayabilecek kadar uzun süre hafızasında tutabildiği anlamına gelmektedir (daha basit metinlerde bir dakika içerisinde yaklaşık 60 doğru kelime, daha ağır metinlerde daha fazla).

Tabela 2. Sınıf ve ders gördüğü dile göre EGRA ödevlerde öğrencilerin göstermiş oldukları ortalama sonuçlar

Sınıf	İkinci (başlangıç durumu)			Üçüncü (başlangıç durumu)		
	Mak.	Arn.	Tür.	Mak.	Arn.	Tür.
Eğitim dili	2.442	1.173	153	2.448	1.210	160
Toplam sayı						
Bir dakikada doğru okunan harfler	78	84	77	88	96	95
Bir dakikada doğru okunan kelimeler	34	37	31	51	55	54
Bir dakikada hikaye içerisinde doğru okunan kelimeler	44	47	27	68	70	47
ABD'de akıcı okuma standartları	(47 - 53)			(72 - 89)		
Okunulanı anlama	40%	35%	20%	60%	55%	40%
Uluslararası standart	80%			80%		

İkinci sınıfta okunulan metni anlama oranı Türkçede %20'den başlayarak, Arnavutçada %35 ve Makedoncada %40'a kadar çıkmaktadır. Üçüncü sınıfta da Türkçede %40'tan başlayarak, Arnavutçada %55 ve Makedoncada %60 oranındadır. Neticelerden hareket ederek, Makedonya'da yaşayan öğrencilerin hiçbir şekilde %80'lik bir oranla çözüp dünya standartlarına ulaşamadığı görülmektedir. Ki bu da üzücü bir durumu oluşturmaktadır.

Ek olarak yapılan incelemeler akıcı bir şekilde okuma ile okunan metnin anlaşılması arasında olumlu bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Ki bu, her iki sınıf ve her üç eğitim dilinde istatistik açısından önemli bir hususu oluşturmakta ve okumakta akıcılık ile birlikte anlamayı daha yüksek seviyelere çıkarabileceğimizi göstermektedir.

Birkaç istatistik yöntemlerden (Hi kare, t - test ve varyans incelemesi) daha, devamda verilmiş olan değişken unsurların, okumada akıcılık ve okunan metnin anlaşılması sonuçlarını nasıl etkilediği açısından faydalanılmıştır:

- Okul türü (merkezi ya da bölgesel);

² RTI (2010). "Early Literacy: Igniting education for all". RTI Publication.

- Sınıf türü (Karma/Birleştirilmiş ya da normal sınıf);
- Yuvaya gidip gitmeme;
- Evde ek olarak kitaplara erişim imkânı;
- Okula başlamadan önce okuma kabiliyeti;
- Kütüphane kitaplarından faydalanma;
- Cinsiyet;
- Ebeveynlerin eğitim seviyesi.

Sonuçlar, her iki sınıfta her üç eğitim dilinde akıcı okuma becerilerinde, her iki ebeveynin eğitim seviyelerine göre istatistiksel açıdan ciddi farklılıklar gösterdiğini belirtmektedir. Daha doğrusu daha yüksek seviyede eğitilmiş olan ebeveynlerin çocukları daha akıcı bir şekilde okuyor ve metinleri da iyi anlıyor.

Makedon dilinde eğitim gören öğrenciler, okula başlamadan önce okumayı öğrenmeleri (ikinci sınıf) ya da merkezi okullardaki normal (birleştirilmemiş) sınıflarda eğitim görmeleri ve kütüphane kitaplarından faydalanmaları durumunda (üçüncü sınıf) daha iyi sonuçlar gösterebilirler.

Arnavut dilinde eğitim gören öğrenciler, karma/birleştirilmiş sınıflarda eğitim görmeleri ya da yuvaya gitmiş olmaları ve kütüphane kitaplarından faydalanmaları ya da yuvaya gitmeleri (üçüncü sınıf) durumunda, bir dakikada ciddi bir şekilde daha fazla kelimeyi doğru olarak okuyabileceklerdir.

Türk dilinde eğitim gören öğrenciler, merkezi okulda eğitim görmeleri, okula başlamadan önce okumayı bilmeleri ve kütüphane kitaplarından faydalanmaları, ikinci sınıfta akıcı bir şekilde okuyabilmelerini, üçüncü sınıfta da evde okuma kitaplarına erişimlerini sağlamıştır.

Okunan metni anlama açısından, yuvaya gitmiş her iki sınıftaki Makedon dilinde eğitim gören, evde kitapları bulunan ve kütüphane kitaplarından faydalanan öğrenci kesimi, metin anlamada son derece daha iyi sonuç göstermiştir.

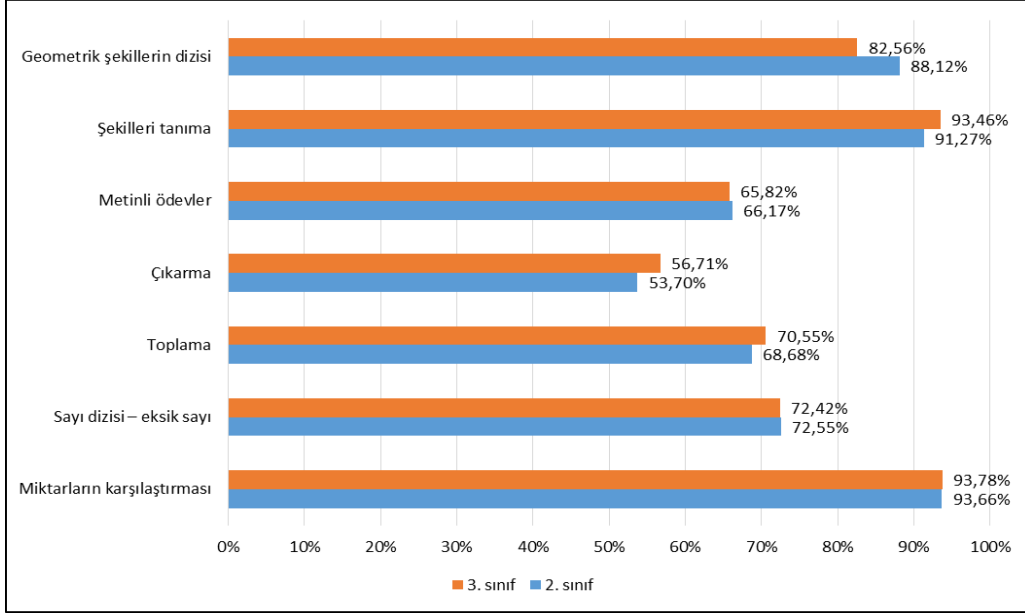
Arnavutça eğitim dilinde, yuvaya gitmemiş olan, okula başlamadan önce okumayı bilmeyen, evinde okumak için kitabı olmayan ve kütüphane kitaplarından faydalanmayan öğrenciler, her iki sınıfta da okudukları metni anlamakta daha zayıf sonuçlar vermiştir.

Türkçe eğitim dilinde, evinde okunacak kitabı olmayan ikinci sınıf öğrencileri, okunan metni anlama ödevlerinde ciddi bir şekilde zayıf sonuç vermiştir. Üçüncü sınıf öğrencilerinden ise evinde kitap olanlar son derece daha iyi sonuç göstermiştir.

Regresyon analizinin uygulanması ile akıcı okuma ve okunan metnin anlaşılması durumunun gelişmesi için en önemli faktörler, okula başlamadan önce okuma becerilerinin gelişmiş olması ve evde okunacak kitapların bulunmasıdır. Çocukların evinde bulunan kitaplar bu kapsamda iyi bir etkeni oluşturmaktadır.

2.3 Öğrencilerin Temel Matematik Becerilerinin Durumu Nasıldır?

Genel olarak EGMA'da ödev çözümü oranlarında sayı kıyaslama ve geometrik şekilli diziler en kolay ödevleri oluşturmaktadır (Öğrencilerin %90'ı üzerinde bir kesim bu ödevleri çözmüştür). Her iki sınıfta da en ağır ödev çıkarma (ikinci sınıfta %54 ile üçüncü sınıfta %57 oranda öğrenci bunları çözmüştür) ve metinli ödevlerdir (her iki sınıfta %66 oranda öğrenci çözmüştür).

Grafik 4. EGMA ödevlerinde çözülme oranı

EGMA ödevlerindeki sonuçlara bakılacak olursa (Tabela 3'e bak), sayı kıyaslama ödevi her iki sınıf öğrencileri için en kolay ödevdir, çünkü bu ödevi her iki sınıf öğrencilerin büyük bir kısmı çözer.

Sayı dizisinde eksik olan sayıyı bulma ödevinde, ikinci sınıf öğrencileri 5'ten 4 ödev çözmektedir. Üçüncü sınıf öğrencileri ise 7'den 5 ödev çözmektedir.

Prosedürel yeterliliğin değerlendirildiği genel matematiksel işlemlerdeki toplama ve çıkarma ödevlerinde, sonuçlar çok daha zayıftır.

İkinci sınıf öğrencilerinden on ödevden dört ödevin doğru toplanmasını yapmaktadır. Üçüncü sınıfta ise on ödevden beşini doğru çözerler. Çıkarmada ise, ikinci sınıf öğrencilerinden on ödevden toplam üç ödevi doğru çıkarmasını yapmaktadır. Üçüncü sınıfta ise bu sayı dörttür.

Metinli ödevlerde, her iki sınıf öğrencileri, toplam dört ödevden iki veya üç ödevi çözmektedir.

Yukarıda adı geçen her üç tür ödevde, öğrenciler genellikle kendi kendilerine (akılda) hesap yaparlar. İkinci sınıf öğrencilerin üçte biri ve üçüncü sınıf öğrencilerin dörtte biri kendi parmaklarını kullanmaktadır. İkinci sınıf öğrencileri kağıt ve kalem, üçüncü sınıf öğrencileri ise eğitici araçları en düşük oranda kullanmaktadır.

Geometri alanında, geometrik şekilleri tanıma ve geometrik şekilli diziyi sürdürmede öğrenciler iyi başarı göstermektedir.

Tabela 3. Sınıflara göre EGMA ödevlerinde öğrencilerin göstermiş olduğu ortalama sonuç

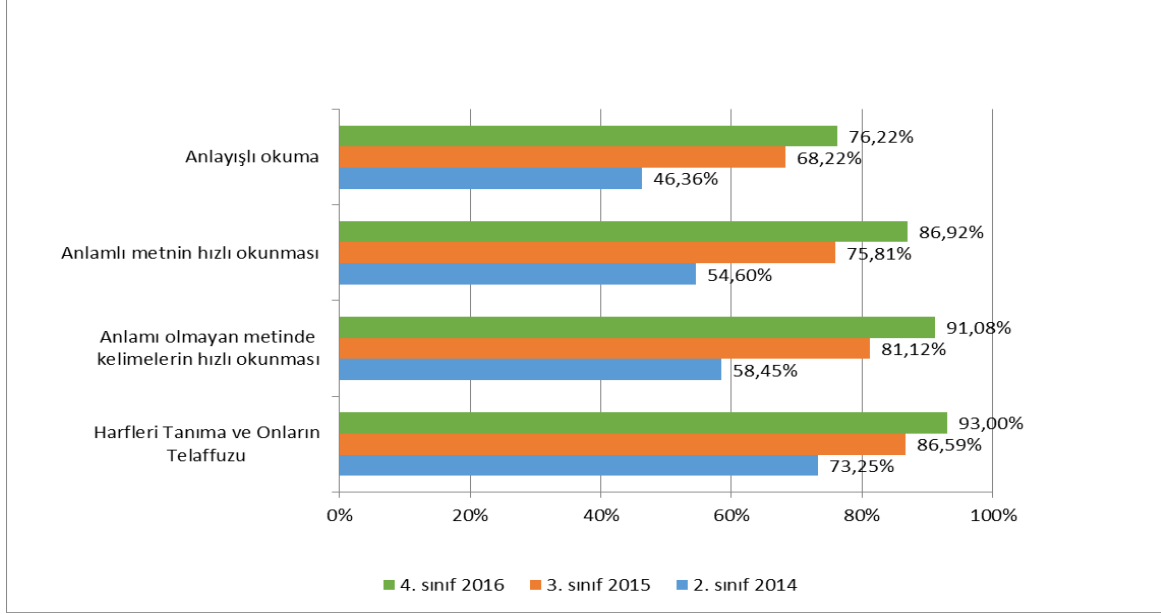
Sınıf	İkinci	Üçüncü
Değerlendirilmiş toplam öğrenci sayısı	3792	3858
1. Sayı kıyaslama		
Ödevde bulunan unsur sayısı	7	10
Bir dakikada doğru çözülen ödevler	23	20
2. Dizide eksik olan sayı		
Ödevde bulunan unsur sayısı	5	7
Doğru çözülen ödevler	3.63	5.07
3. Toplama		
Ödevde bulunan unsur sayısı	10	10
Bir dakikada doğru çözülen ödevler	4.25	5
4. Çıkarma		
Ödevde bulunan unsur sayısı	10	10
Bir dakikada doğru çözülen ödevler	3	4
5. Metinli ödevler		
Ödevde bulunan unsur sayısı	4	4
Doğru çözülen ödevler	2.65	2.63
6. Geometrik şekilleri tanıma		
Ödevde bulunan unsur sayısı	3	3
Doğru çözülen ödevler	2.74	2.48
7. Geometrik şekil dizisi		
Ödevde bulunan unsur sayısı	3	3
Doğru çözülen ödevler	2.64	2,48

Matematikte daha iyi sonuçların alınması için genel faktörler:

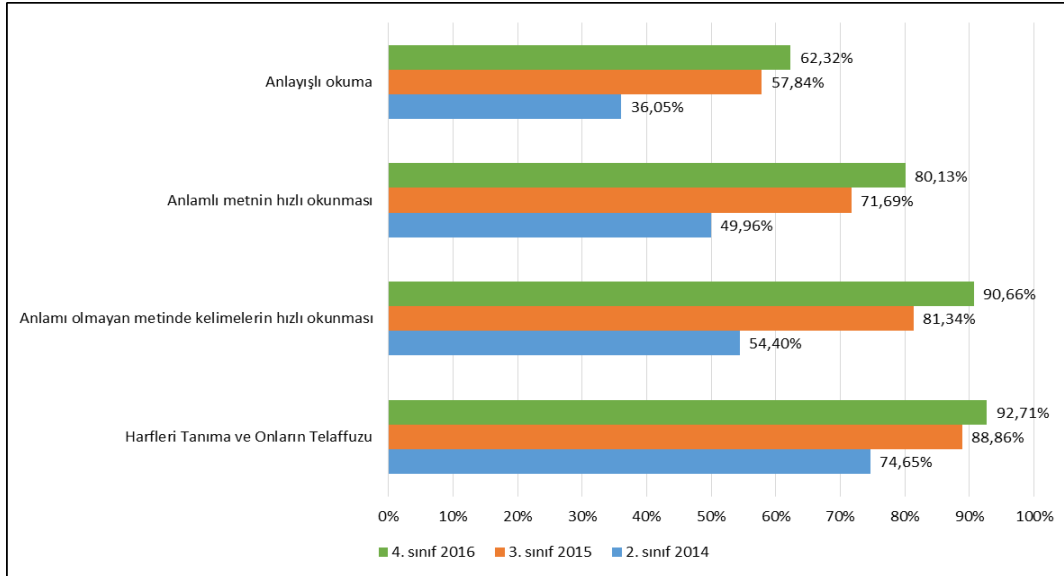
- Ebeveynlerin daha yüksek seviyeli eğitim sahibi olmaları
- Karma/Birleştirilmiş sınıflarda değil de merkezi ve şehir okullarında eğitim görme
- Yuvaya gitme
- Evde okunacak kitapların bulunması

.3 EGRA VE EGMA'NIN LONGITUDINAL SONUÇLARI

EGRA aracı kapsamında bulunan ödevlerde, hem Makedon hem de Arnavut dilinde eğitim gören öğrencilerin longitudinal başarısı, her sınıfta daha fazla artmaktadır. Fakat yine de en iyi sonuç harfleri tanıma ve en zayıf sonuç da okunan metni anlama ödevlerinde mevcuttur.

Grafik 5. EGRA ödevlerinde, Makedon dilinde eğitim gören öğrencilerin başarı oranlarının sınıflara göre kıyaslanması

Grafik 6. EGRA ödevlerinde, Arnavut dilinde eğitim gören öğrencilerin başarı oranlarının sınıflara göre kıyaslanması

Ödevlere göre sonuç kıyaslanmasına göre (Tabela 4'e bak), dördüncü sınıf öğrencilerin ikinci sınıftayken göstermiş oldukları okuma becerilerinden daha gelişmiş bir sonuç göstermektedir. Makedon dilinde eğitim gören öğrenciler ikinci sınıfta bir dakikada 41, dördüncü sınıfta 94 doğru cevap verirken, Arnavut dilinde eğitim gören öğrenciler ikinci sınıfta bir dakikada 40, dördüncü sınıfta 89 doğru cevap vermektedir.

Tabela 4. Sınıflarına göre okumada longitudinal örnek kesimde öğrencilerin gelişimi

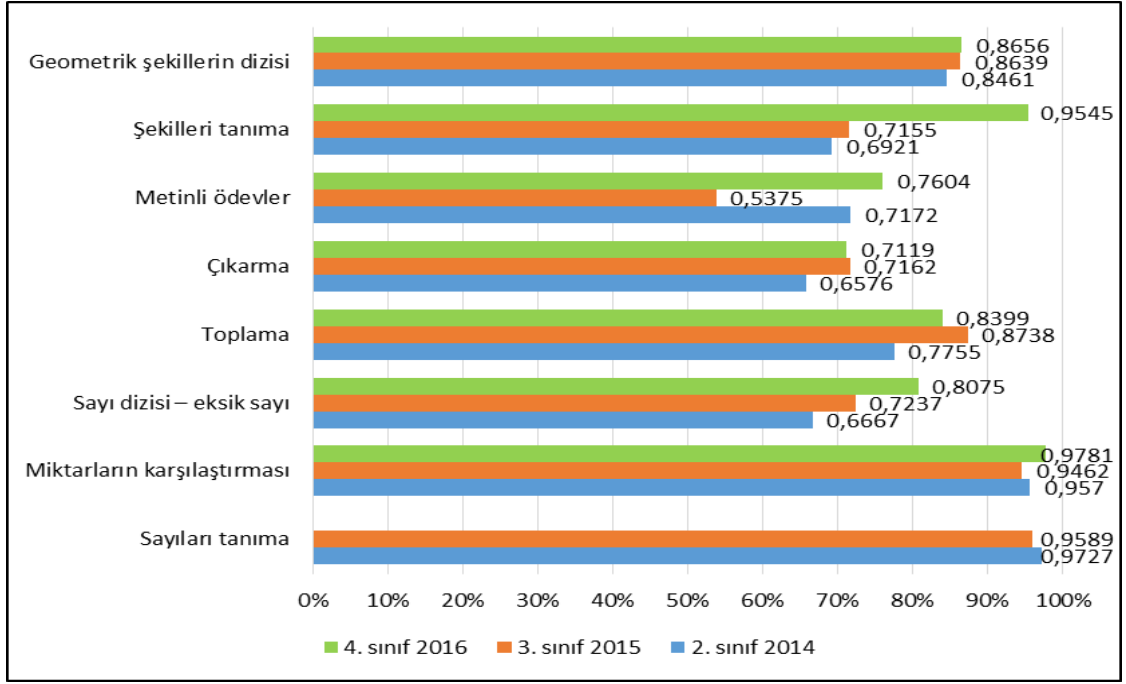
Sınıf	İkinci (2014)		Üçüncü (2015)		Dördüncü (2016)	
	Mak.	Arn.	Mak.	Arn.	Arn.	Arn.
Eğitim dili						
Toplam sayı	731	250	692	229	372	136
Bir dakikada doğru okunan harfler.	74	83	87	108	104	106
Bir dakikada doğru okunan kelimeler.	31	30	49	53	69	68
Bir dakikada hikayede doğru okunan harfler	41	40	81	77	94	89
ABD'de akıcı okuma standartları	(47 - 53)		(72 - 89)		(92 - 107)	
Okunan metni anlama	46%	37%	69%	58%	75%	62%
Uluslararası standart	80%					

Okunan metni anlama Makedon dilinde eğitim görülen sınıflarda ikinci sınıfta %46'dan %75'e yükselmiş iken, Arnavut dilinde ise %37'den %62'ye yükselmiştir. Fakat yine de bu sonuçlar da uluslararası standart olan %80'in altındadır.

Matematikte dördüncü sınıf öğrencileri metinli ödevler (%54 üçüncü sınıfta ve %76 dördüncü sınıfta) ve geometrik şekilleri tanıma ödevlerinin (%72 üçüncü ve %95 dördüncü sınıfta) çözümünde büyük derecede gelişme göstermişlerdir. Diğer yandan ise toplamada (%87 üçüncü ve %84 dördüncü sınıfta) ve çıkarmada (%72 üçüncü ve %71 dördüncü sınıfta) sonuçlarda düşüş kaydedilmiştir.

Dördüncü sınıfta kullanılan hesaplama stratejisine göre, kendi kendine hesaplama ve kağıt kalem üzerinde hesaplama ağırlıkta bulunmaktadır.

Her iki geometrik alanı çalışmalarında, geometrik şekilleri tanıma ve geometrik şekilli diziyi sürdürmede öğrencilerin başarıları yüksektir.

Grafik 7. EGMA ödevlerinde sınıflara göre çözümlenme oranı

.4 EGRA VE EGMA UYGULAMASINDAN NE ÖĞRENDİK?

Son yıllarda proje kapsamında gerçekleştirilen dil okuryazarlığının başlangıçtaki değerlendirmelerine ilişkin ulusal sonuçlara göre, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerde harfleri tanıma becerileri gayet gelişmiş durumda iken, akıcı okuma ve okunan metni anlama hususu bizim eğitim sistemimizde ilköğretim birinci kademe sınıflarında dar boğazı oluşturmaktadır.

Bizim çalışmalarımızdaki bulguların daha büyük bir kısmı, bu alanın araştırma literatürü ve teorisini oluşturmaktadır. Fakat, akıcı bir şekilde okuma ve okunan metni anlama ile bağlantılı olan faktör incelemeleri, her üç dilde ve her iki sınıftaki değişkenlikle doğru orantılı farklılık göstermedi.

Akıcı bir şekilde okuma ve okunan metni anlamada, özellikle üçüncü sınıfın sonunda ortaya çıkan ortalamanın altında sonuçlar, öğrencilerin bu becerilerini başarılı bir şekilde gösterememelerinde önemli faktörleri oluşturan bazı unsurlar vardır:

- Okullar ve öğrencilerin evlerinde yetersiz okuma kaynağın bulunmaması,
- Ders çalışmak için yeterli zamanın olmaması (Örnek olarak: ders esnasında veya derslerden sonra),
- Öğretmenler / müdürlerin eğitimi daha iyi bir hale getirmek için az teşvik etmeleri,
- Öğrencilerin öğrenme stillerine uygun olmayan ders programı,
- Öğrenim, öğrencilerin becerileri, yetenekleri ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kişiselleştirilmemesi,
- Daha zayıf öğrenciler için ek derslerin yapılmaması³.

³ Floretta, J., Neal, M. & Strathmann, L. (2016) Moving Beyond Inputs: Lessons from Models to Improve Early Grade Reading Outcomes in Developing Countries, Presentation for EGRA webinar, Cambridge: J-Pal and Massachusetts Institute of Technology.

Matematik sonuçlarına ilişkin, matematik ve doğal bilimler yeni ders programının Eylül 2014 yılında getirildiğini göz önünde bulunduracak olursak, öğretmenlerin bu durumla baş etmeleri için daha uzun bir süreye ihtiyaçları vardır. Bu şekilde öğrencilerin başarıları bu değişim ile daha iyi sonuçların elde edilip edilmediği ortaya çıkacaktır.

Longitudinal örnekte, dördüncü sınıf öğrencilerin toplama ve çıkarma alanındaki ödevlerde göstermiş oldukları başarı oranlarındaki daha zayıf durum, öğrencilerin temel işlemleri öğrenmeden daha karışık matematiksel işlemlere geçtiklerini gösterip, üzücü bir durumu yansıtmaktadır. Aslında Mayıs 2014 yılında gerçekleştirilmiş olan EGRA ve EGMA değerlendirme çalışmalarında, bu öğrenciler ikinci sınıfta olup, eski ders programına göre matematik dersini izledikleri dönemde toplama ve çıkarma işlemleri 20'ye kadar yapılmaktaydı. Bir dönem sonra, yani eğitim yılı 2014/2015'te yeni ders programı getirildiğinde bu öğrenciler üçüncü sınıfta toplama ve çıkarma işlemlerini 1000'e kadar yapmaktaydı. Demektir ki, bu öğrenciler 100'e kadar yapılan işlemleri „atlatmış“ durumdaydı. Bu da zaten, öğrencilerin bu alanda daha zayıf başarı gösterdikleri durumun en önemli faktörlerinden birini oluşturmaktadır.

Kendi kendine hesap yapma, öğrencilerin kendi parmaklarını, kağıt ve kalem veya öğretici araçları kullanmadan önce kullandıkları en üstün stratejiyi oluşturmaktadır. Birkaç okulda öğretici araçların kullanılmasına rağmen, bu durum çok da fazla yaygın ve gerektiği kadar etkili değildir. İsviçre psikologu Jan Piyaje'ye⁴ göre yedi ile on yaş arası çocuklar kesin işlemler yapabilmekte ve soyut matematiksel kavramları sadece somut malzemeler kullanarak anlayabilirler. Bundan dolayı öğretici malzemelerin kullanımı, ilköğretim birinci kademe sınıflarında özellikle 11 yaş öncesi yıllarda öğretici malzemeler ile matematiksel fikirlerini geliştirmede temel gereçleri oluşturmaktadır.

5 GELECEĞE YÖNELİK ÖNEMLİ ÖNERİLER

EGRA ve EGMA'nın uygulaması sonucu elde edilen sonuçlar, müdahale edilmesi gereken özellikle birkaç önemli alanı belirtmektedir:

Okul çapında:

- Öğrencilerin **ortak ve bireysel okuma** imkânları olması için **ders programının** uyarlanması;
- Öğrencilerin okuma yeteneklerini geliştirmeleri için yeterli malzemeyi bulabilecekleri **sınıfta okuma köşeleri** ya da **küçük kütüphanelerin** yapılması;
- Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre **derslerin uyarlanması**;
- Öğrencilere daha küçük yaşlarda **farklı sorular sorularak**, kendi fikirlerini ifade etmelerini, gerçekleri yorumlayabilmelerini ya da anlama kabiliyetlerine ait seviyelerini geliştirmek için kendi kararların almalarını sağlanması gerekir;
- Çocukların kendi okuryazarlıklarının geliştirilmesi için farklı aktivitelere teşvik etmek için **ebeveynlere ve ailenin diğer bireylerine yönelik çalıştaylar/egitim** hazırlanmalıdır. Bu durum, okul öncesi eğitim merkezlerinin bulunmadığı, ebeveynlerin eğitim seviyelerinin daha düşük olduğu ve toplumdan çok fazla eğitim desteğinin yapılmadığı durumlar için önemlidir;
- **Okul kütüphanelerinin** yenilenmesi ve ilköğretim birinci kademe sınıflarında okuyan öğrenciler için **daha fazla kaynağın geliştirilmesi** gerekmektedir. Kütüphanenin, okumakla zevk alınacak rahat ve huzurlu olması;

---

⁴ Piaget, J. (1952). *The child's concept of number*. New York: Humanities Press.

- Öğretmen, bir okuma yılı zarfında birkaç defa öğrencilerin **okuma becerilerinin gelişimini** takip edip, okumakta güçlük çeken öğrencilere uygun destek ile ek dersleri sağlaması;
- Öğretmenler için pratik eğitim programları düzenlenmeli, çünkü onlar diğer öğretmenlerin arasında daha faal ve etkileşimli bir şekilde öğrenmektedirler (danışmanların takibinde okullara sunulacak farklı ve kısa çalıştaylar);
- Öğretmenlerin hâlâ desteğe ve bazı ders konularını gerçekleştirmeleri için yardıma ihtiyaçları olduğundan, devamlı bir şekilde uzmansal gelişimlerinin sağlanacağı eğitim ve farklı aktiviteler sağlanmalı.

Öğretmenlerin okuma ve matematik alanında akıllarında bulundurmaları gereken önerilerin birkaçı da şunlardır:

- Öğrencilere, daha hızlı okuyan öğrencilerden geri kalabilecekleri gerçeğinin var olması yanısıra, kendi okuma tempolarında okumalarını sağlamaları. Hızlı, daha doğrusu sadece okuma amaçlı okuma, öğrencilerin okudukları bilgileri zihinlerinde işletmeleri ve okudukları metni anlamalarını zorlaştırmaktadır. Okuma alıştırmaları ve akıcı okumayı geliştirme amaçlı en önemli teknikler: okumayı yavaşlatma, cümle cümle okuma, okunmuş metin üzerine yorum yapma ve diğerleri olabilir.
- Sınıfta okuma sadece değerlendirmeler ve testler sonucu daha yüksek başarı göstermeleri amacıyla yapılmamalıdır. Öğretmenler, öğrencilerin okuyucu olarak özgüvenlerini kurmalıdır. Okunmuş olan hikaye üzerine öğrencilerin açık bir şekilde yorum yapmasını sağlayarak, öğrencilere okumanın yarışma veya test olmadığı, aksine yeni bilgiler okumak, yeni bilgiler kazanmak ve yeni bir bakış açısını farkedebilmek için kullanılabilir bir beceri olduğunu göstermek gerekir. Öğretmenler öğrencileri sordukları ve aldıkları cevabın doğru olup olmadığından daha çok, öğrencinin harcamış olduğu emek ve belirtmiş olduğu düşünceye göre değerlendirmelidir.
- Okuma testlerinin farklı şekilleri olmalıdır. Sunulan birkaç şıktan doğru cevabı seçmek ya da bilgi testi çözmek yerine, açık kompozisyon soruları sormak daha faydalı olur. Bir kişiliği ifade eden üç sıfat seçerek, o kişinin söylemiş olduğu üç şeyi anlatmaları ya da seçmiş oldukları o üç sıfatı neden seçtiklerini açıklamalarının isteneceği ödev verilebilir. Bundan sonra bir hikayenin sonucunu değerlendirmek ve bu sonucu neden pozitif veya negatif değerlendirdiklerini açıklamaları istenebilir.
- Öğrenciler, kendilerine verilmiş olan her okuma ödevini yerine getirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Bundan dolayı, kendi becerilerinin üzerinde olan ya da uygun olmayan veya ilginç gelmeyen bir metni okumaya zorlanma durumu, onların okuma heveslerini söndürür. En iyisi sunulmuş olan eğitici birkaç konunun arasından, okumak istediklerini onlar kendileri seçmelidir.
- Öğrenciler söyleyecekleri düşüncelerinin yanlış olabileceğinden korkarlar. Bundan dolayı öğretmenler her düşüncüyü kabul etmeli, samimiyeti ödüllendirmeli ve öğrencilere kendi fikirlerini mantıklı, tutarlı ve yaratıcı bir şekilde geliştirmelerine teşvik olmalıdırlar. Onların olgunlaşma ve öğrenmesiyle, okuma ve yazma kabiliyetleri gelişecek ve edebiyata daha fazla değer vereceklerdir.
- Öğretmenler, öğrenciler arasındaki etiketlenmenin kaçınılması açısından, onları uygun bir şekilde, okuma kabiliyetlerine bağlı kalmaksızın gruplaştırma yolunu bulmalıdır. Öğrencilere farklı şekil zeka mevcut olduğunu anlamaları için yardımcı olunmalıdır. Okuma sadece birkaç beceriden sadece biridir, ki bu da zeka kabiliyetinin göstergesini temsil etmemektedir.

- En az iki sınıfın bir arada ders gördüğü karma/birleştirilmiş sınıflarda, öğretmenin bir sınıfa ders anlatması durumunda, geri kalan sınıfların öğrencilerine bağımsız bir şekilde okumalarını teşvik etmelidir.
- Öğretici araçlar, sadece sonuca körü körüne ulaştıracak basit araçlar yerine, öğrencilerin matematiksel düşüncelerini geliştirmede faydalı olacak güçlü araçları ve bu işlemler için güçlü desteği oluşturmaktadır. Bundan dolayı öğretmenler, öğrencilere sınıfta bulunan bütün kaynaklara serbest erişim hakkı sağlayarak, onların bir sorunu çözmeleri için ihtiyacı olan aracı seçmelerini sağlamalıdır. Kaynaklar farklı şekilde olmalıdır. Çünkü farklı ödevlerin çözümü için farklı öğretici araçlara ihtiyaç duyulmaktadır ve çocuklar hangi aracın sayı, hangi aracın da matematiksel işlem için gerekli olduğunu kavramalıdır.
- Öğrencilere, kendi öğretmenlerine ve diğer öğrencilere çözmüş oldukları bir ödevi nasıl çözdüklerini anlatma imkânı sağlamalıdır. Belli başlı ödevlerin çözümünde araştırma, bağımsızlık ve yaratıcılık sınıfta okuma kültürünün bir parçasını oluşturmalıdır.

Evde:

- Bir çocuğun akıcı ve belirgin bir şekilde okumayı öğrenmesi için, okulda daha uzun zamanı okumakla geçirmesi gerekmektedir. Bundan dolayı ebeveynler çocukların **okuma yazma becerilerini daha erkenden geliştirmeleri için**, farklı aktiviteler düzenlemelidir. Bunların arasında kitap okumak, hikâyeye anlatmak, şarkı söylemek, beraberce yaptıkları işler üzerine yorum yapmak, okunan metin üzerine konuşmak, dil oyunları oynamak, harf veya kelimeler yazmak, işaret veya başlık yazıları okumak, resimli kitap yapmak vb.;
- Çocukların evde farklı **okuma araçlarına erişim hakları** olmalıdır. Evde bu gibi araçların bulunmaması durumunda, ebeveynler çocuklarıyla birlikte en yakın kütüphaneyi ziyaret etmelidir;
- Çocuklar, kendi ebeveynlerini okurken veya yazarken de görmelidir. Çünkü **okuma alışkanlıkları** çevredeki insanlardan alınmaktadır;
- Ebeveynler, çocuklarının okuma **gelişimleri** ile ilgili devamlı bilgilendirilmeli ve öğretmenler tarafından buna nasıl katkıda bulunmaları hususunda önerilmelidir.

Okullar da birkaç stratejik çalışma üzerinden ailelere yardımcı olabilmektedir:

- Okuma ve yazma becerilerinin nasıl elde edildiğini takip etmek için aile bireylerinin okul sınıflarına davet edilmesi;
- Öğrencilerin, ailelerini ve toplum üyelerinin ortak toplumsal eğlence aktivitelerine katılabileceği, „aile okuryazarlık günlerinin“ düzenlenmesi;
- Çocuğun okuma alanında nasıl geliştiği hususunda ebeveynlere devamlı bilgi vermesi (sadece üç ayın, yarıyılın veya yıl sonunda değil);
- Aile ve toplum bireylerinin okuyucu konuk olarak davet edilmeleri. Lise ve üniversite öğrencileri gönüllü olarak bu gibi aktivitelerle katılmayı çok severler;
- Öğrenci ve ailelere ilginç kitaplar listesi verilmeli (zorunlu okunması gereken lektür kitaplarının dışında). Bu şekilde yaz tatilinde de okuma alışkanlıklarının gelişimi de sağlanacaktır;
- Tek başına ya da beraberce evde okunabilecek kitapları sağlamaları için öğrenci ve ebeveynlerin kütüphane kitaplarından faydalanmaları teşvik edilsin;
- Öğrenciler için okuma paketleri hazırlama. Bu paketlerin içinde aileleriyle beraber okudukları kitaplardan not almaları için boş kağıt ve kalem, ebeveynlere, dedelere ve ninelere, çocukların okuma alışkanlıklarını teşvik etmek için öneriler ve farklı aktiviteler de bulunabilir. Paketin içinde „kendi başıma okuyacağım kitaplar“, „başkası

ile okuyacağım kitaplar“ ve „başkasının bana okuyacağı kitaplar“ olarak ayrılmış kitaplar koyulabilir.

Ulusal seviyede:

- **Müfredatın**, politikaların ve ilköğretim birinci kademe sınıflarındaki dil ile matematik eğitim programında uygulanmaları açısından **gözden geçirilmesi** için eğitim kurumlarıyla görüşülmesi;
- Dil ve matematik **ders programlarının uyarlanması**;
- İlköğretimin birinci kademe sınıfları için Makedon, Arnavut ve Türkçe eğitim dilinde **ulusal çapta okuma ve matematik becerileri standartlarının** belirlenmesi ve ilköğretim birinci kademe sınıflarında okuyan öğrencilerin bu standartlardan hangi seviyesine kadar ulaştıklarının incelenmesi;
- Aileler ve toplumun bilinçlendirilmesi amacıyla, bunların katılımını sağlayarak, okuryazarlığın geliştirilmesi için ulusal kampanyaların düzenlenmesi. Bu durumda özellikle kırsal kesim ve bölgesel alanlarda yaşayan çocukların katılımı sağlanmalıdır;
- Basın ve yayın evlerinin kamusal ve özel ortaklıklar vasıtasıyla, okullar, kütüphaneler ve yoksul aile çocuklarına, anladıkları dilde kitap ve kaynak.

.6 EK 1: TÜRK DİLİNDE EGRA ÖDEVLERİ

Ödev 1: Harfleri Tanıma ve Onların Telaffuzu

a	R	S	I	K	E	n	F	t	A
İ	L	V	H	u	Z	ö	N	b	J
T	d	i	g	Ş	E	ç	V	O	k
R	V	P	E	t	L	Y	n	i	B
t	K	Ğ	M	R	Ü	c	O	S	A
y	N	D	E	h	Z	M	j	R	o
S	R	M	A	k	B	J	V	e	Ç
Ö	t	D	C	i	Z	f	ü	p	L
ş	L	T	Y	Ğ	G	U	c	O	N
k	M	A	P	v	Ç	Y	r	H	o

Ödev 2: Bilinen Sözleri Okuma

al	gül	masa	çiçek	taraba
gömlek	kitap	doğa	fil	şu
bu	dut	Bora	yeşil	parmak
kardeş	silgi	rüya	tuz	at
su	buz	uyku	Orhan	bardak
Nurcan	dudak	elma	nur	ot
ay	ilk	Agim	güneş	dürüst
dakika	aslan	kurt	taç	ev
eş	göz	tren	bulut	ceylan
şişman	Elena	kedi	yüz	iş

Ödev 3 ve 5: Okunanı Anlama – Anlayarak Okuma (ilk metin ile ilgili sorular)

Metin no. 1		SORULAR
Yaz tatilinin gelmesini çok büyük heyecanla bekliyordum. Amcam bana söz verdiği gibi, kuzenim Burak'ı bizim köye getirdi.	17	<p>1. Heyecan içinde olan kızın beklentisi neymiş?</p> <ul style="list-style-type: none"> - yaz tatili - tatil - yaz <p>2. Amcanın verdiği söz neydi?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burak'ı getirmek - kuzenimi köye getirmek - Burak'ın köye gelmesi - Burak'la oynamak
Her gün köyümüzün yakınında bulunan küçük bir ırmak kenarında oyun oynuyorduk.	28	<p>3. Çocuklar her gün nerede oynuyorlarmış?</p> <ul style="list-style-type: none"> - ırmak kenarında - köyde - köyümüzün yakınındaki ırmak kenarında
Oyun oynamaya dalmışken, birden bire Burak'ın yüksek sesle bağırdığını duydum. Yanına hızlı ve şaşkınca koştum. Kentte yaşayan Burak, bizim köy hayatına hiç alışkın değildi. Başına bir şey geldiğini diye düşündüm.	58	<p>4. Kızcağzı neye dalmıştı?</p> <ul style="list-style-type: none"> - oyuna - kızcağzı oyun oynamaya dalmıştı <p>5. Kızcağzı ne duymuş?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burak'ın bağırdığını duymuş - Kuzenin bağırdığını duymuş - Burak'ın bağırdığını - Burak'ın sesini - Burak'ın bağırdığını/heyecanlı bağırmasını <p>6. Burak'ın bağırdığını/heyecanlı bağırmasını işittikten sonra ne yapmış?</p> <ul style="list-style-type: none"> - kızcağzı kuzenine/Burak'ın yanına koşmuş - onu aramaya başlamış <p>7. Burak'ın kuzeni neden telaşlanmış?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burak'ın bağırmasından/heyecanlı bağırmasından - Burak için korkmuş - Burak'ın başına bir şey geldiğini düşünmüş - düşüp yaralandığını sanmış - kaybolduğunu düşünmüş - başına/Burak'a kötü bir şey geldiğini düşünmüş <p>8. Burak neye alışkın değildi?</p> <ul style="list-style-type: none"> - köy hayatına - dışarda oynamaya - ırmak kenarında oynamaya - doğada oynamaya
Burak'ın yanına yaklaştığım zaman, bir kaplumbağa ile oynadığını gördüm.	68	<p>9. Amcasının kızı, Burak'ın yanına gelince o ne yapıyormuş?</p> <ul style="list-style-type: none"> - bir kaplumbağayla oynuyormuş

		<p>10. Ne düşünüyorsun, neden Burak yüksek sesle bağırması?</p> <ul style="list-style-type: none"> - sevinmiş - şaşırılmış - korkmuş - mutlu olmuş - korkutulmuş - kaplumbağadan dolayı - ilk kez bir kaplumbağa görmüş
--	--	---

Ödev 4 ve 6: Okunanı Anlama – Anlayarak Okuma (ikinci metin ile ilgili sorular)

Metin no. 2		SORULAR
Sevim yüksek bir binada yaşamaktadır. Sevim'in çok sayıda arkadaşı vardır. Fakat Sevim en çok Rukiye Nine'yle dostluk etmeyi seviyor.	19	<p>1. Sevim nerede yaşar?</p> <ul style="list-style-type: none"> - binada - yüksek binada <p>2. Sevim kiminle en çok dostluk etmeyi sever?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rukiye Nine'yle
Yaşlı ninenin ayaklarıyla hastalık sorunları vardır ve bundan dolayı gezerken nineyi kimse elinden tutması gerekiyor.	34	<p>3. Yaşlı nine neden kendisi hareket edemiyor (gezemiyor)?</p> <ul style="list-style-type: none"> - ayaklarıyla hastalık sorunları var - ayakları ağrıyor
Sevim, her sabah onun için pazardan alışveriş yapıyor ve sonra gezmek için en yakın parka gidiyorlar. Onlar her gün farklı konular üzerinde konuşuyorlar. Nine, en çok çocukluk hatıralarını Sevim'e anlatmaktadır.	65	<p>4. Sevim, Rukiye Nine için her sabah ne yapıyor?</p> <ul style="list-style-type: none"> - pazardan alış -veriş yapıyor - onun için satın alıyor <p>5. Sevim ve Rukiye Nine gezmek için nereye gidiyorlar?</p> <ul style="list-style-type: none"> - parka - yakın parka <p>6. Rukiye Nine, Sevim'e neleri anlatmaktadır?</p> <ul style="list-style-type: none"> - çocukluk hatıralarını - hayatından olayları
Nineye yardım ettiği için binada yaşayan komşu çocukları Sevim'le alay ediyorlar. Fakat Sevim komşu çocukların davranışlarına önem vermiyor.	83	<p>7. Komşu çocukları, Sevim'le neden alay ediyorlar?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rukiye Nineyle arkadaşlık yaptığı için - Nineye yardım ettiği için <p>8. Komşu çocukların alaylarına Sevim nasıl davranıyor?</p> <ul style="list-style-type: none"> - önem vermiyor - umursamıyor - dinlemiyor
Sevim, ninenin geçmişinden hatıralarında kalan oyunlarla ilgili bilgi alır ve nineyle bu beraberliğinden dolayı mutludur. Rukiye Nine'ye yardım ettiği için gurur duyar.	105	<p>9. Sevim, Rukiye Nine'nin yanında olduğu zaman kendini nasıl hissediyor?</p> <ul style="list-style-type: none"> - güzel - gururlu - memnun

		<ul style="list-style-type: none"> - mutlu - sevinçli - iyi <p>10. Sevim gurur duyar. Neden?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rukiye Nine'ye yardım ettiği için - yaşlılara karşı iyi davrandığı için - yaşlılara kaygı gösterdiği için
--	--	--

.7 Ek 2: İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ SINIFLAR İÇİN EGMA ÖDEVLERİ

Ödev 1: Miktar – Tutar Kıyaslama

İkinci Sınıf

5	9
19	14
67	76
25	23
43	33
50	15
88	99

Üçüncü Sınıf

24	34
105	115
46	6
73	37
200	600
406	460
102	98
578	598
777	772
999	100

Ödev 2: Diziyi Sürdür

İkinci Sınıf

3	5	7	[9]
45	50	[55]	60
13	16	19	[22]
[30]	32	34	36
18	17	[16]	15

Üçüncü Sınıf

24	25	[26]	27
52	[54]	56	58
15	18	21	[24]
100	[95]	90	85
[46]	56	66	76
72	[77]	82	87
153	143	133	[123]

Ödev 3: Toplama

İkinci Sınıf

$3 + 6 = (9)$
$14 + 5 = (19)$
$9 + 11 = (20)$
$90 + 8 = (98)$
$50 + 40 = (90)$
$16 + 8 = (24)$
$45 + 18 = (63)$
$25 + 37 = (62)$
$52 + 14 = (66)$
$68 + 32 = (100)$

Üçüncü Sınıf

$24 + 3 = (27)$
$42 + 8 = (50)$
$119 + 1 = (120)$
$36 + 29 = (65)$
$450 + 50 = (500)$
$57 + 37 = (94)$
$68 + 13 = (81)$
$72 + 35 = (107)$
$85 + 15 = (100)$
$300 + 400 = (700)$

Ödev 4: Çıkarma

İkinci Sınıf

$13 - 3 = (10)$
$60 - 40 = (20)$
$45 - 8 = (37)$
$80 - 5 = (75)$
$57 - 27 = (30)$
$90 - 71 = (19)$
$29 - 7 = (22)$
$72 - 16 = (56)$
$86 - 24 = (62)$
$100 - 53 = (47)$

Üçüncü Sınıf

$35 - 9 = (26)$
$61 - 2 = (59)$
$79 - 8 = (71)$
$60 - 35 = (25)$
$53 - 47 = (6)$
$96 - 16 = (80)$
$82 - 68 = (14)$
$100 - 46 = (54)$
$370 - 70 = (300)$
$216 - 100 = (116)$

Ödev 5: Metinli Ödevler

İkinci Sınıf

Ödev 1:

Sınıfta 15 kitap vardır. Öğrenciler 9 kitap daha getirmiş. Sınıfta toplam kaç kitap vardır?
Doğru cevap: 24

Ödev 2:

Ertan'ın 28 şekeri vardır. Arkadaşı Mehmet'e 8 şeker verir. Ertan'ın kaç şekeri kalmıştır?
Doğru cevap: 20

Ödev 3:

Berfin 9 yaşındadır. Onun kızkardeşi, ondan 6 sene daha büyüktür. Berfin'in kızkardeşi kaç yaşındadır?
Doğru cevap: 15

Ödev 4:

Berna'nın 50 Denarı vardır. 17 Denara bir defter satın alır. Berna'nın kaç Denarı kalmıştır?
Doğru cevap: 33

Üçüncü Sınıf

Ödev 1:

Aysun 15 ödev çözer. Ayla da Aysun'dan 6 ödev fazla çözer. Ayla toplam kaç ödev çözmüştür?
Doğru cevap: 21

Ödev 2:

Burak'ın doğum gününde toplam 100 balon vardır. Eğlencenin sonuna kadar 42 balon patlatılmıştır. Kaç balon kalmıştır?
Doğru cevap: 58

Ödev 3:

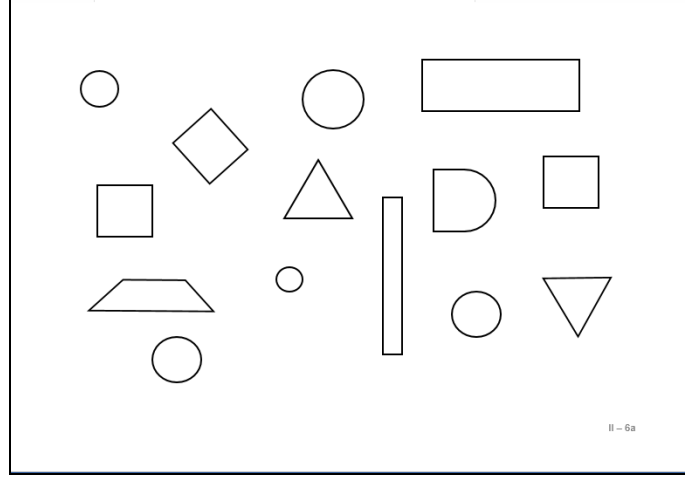
5 kutunun her birinde 7'şer kek bulunur. Bütün kutularda toplam kaç kek bulunmaktadır?
Doğru cevap: 35

Ödev 4:

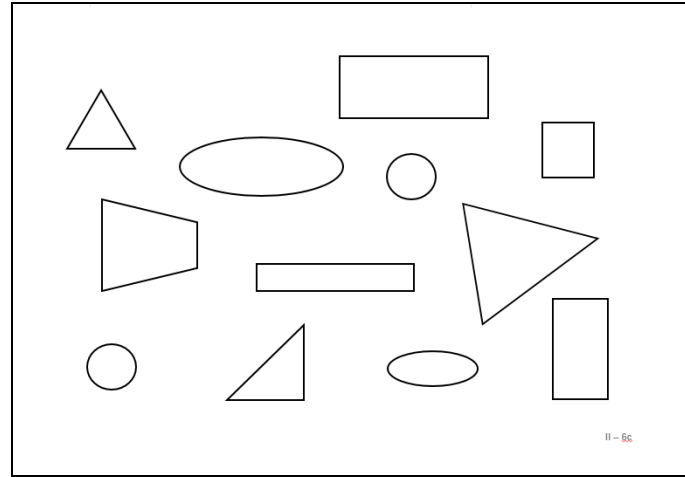
Ayfer 18 çiçek satın almıştır. Bunları 6 vazoya dağıtmıştır. Ayfer her vazoya kaç çiçek koymuştur?
Doğru cevap: 3

Ödev 6: Geometrik Şekil Tanıma

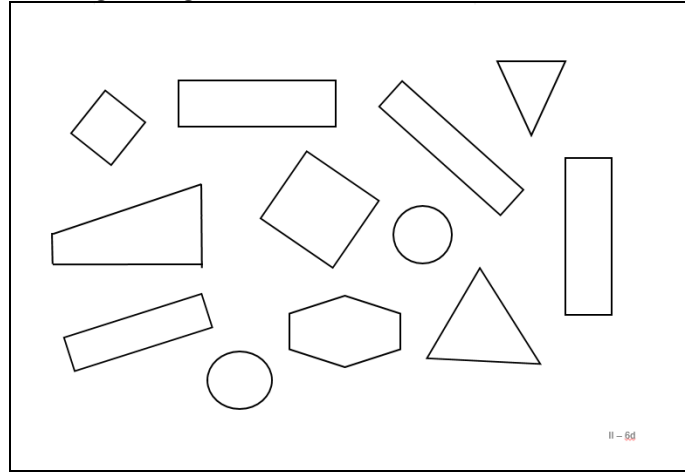
Kağıtta bulunan bütün daireleri göster

Kağıtta bulunan bütün üçgenleri göster.

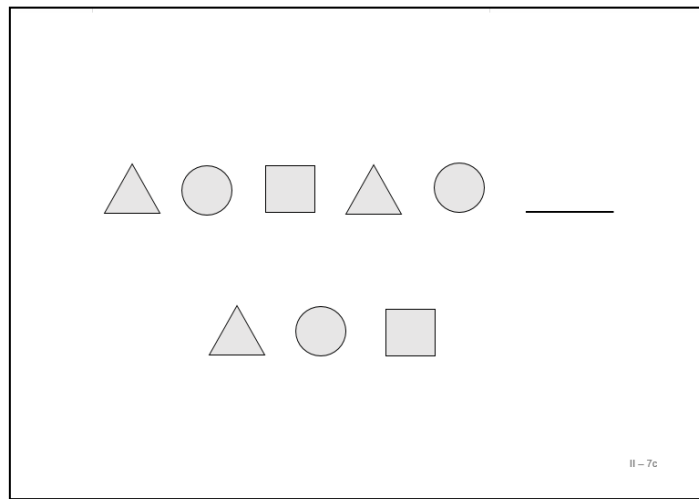
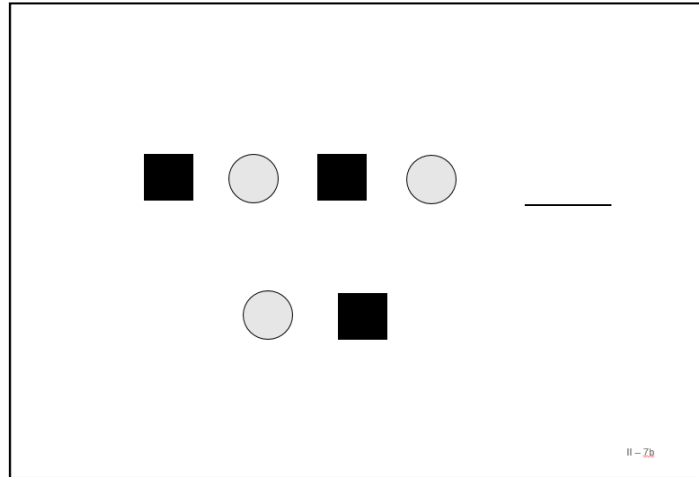
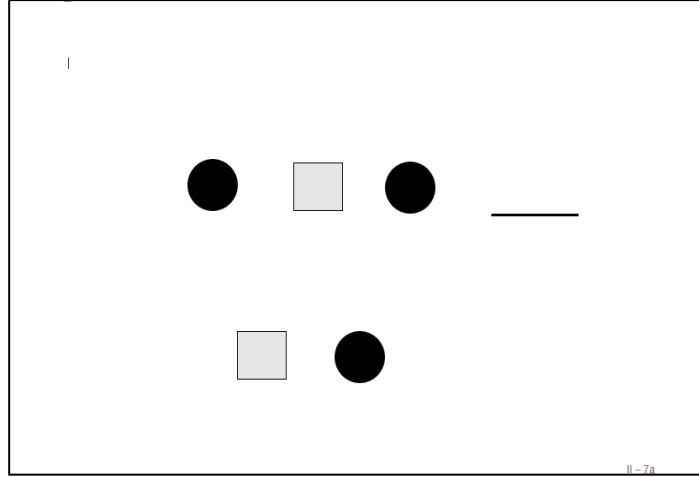

Kağıtta bulunan bütün dikdörtgenleri göster

Ödev 7: Geometrik Şekiller ile Diziyi Sürdürme

İkinci Sınıf

Üçüncü Sınıf

